

Harold A. Mooney,

Professor de Biologia Ambiental a la Universitat de Stanford (Califòrnia)

«Qualsevol introducció d'una espècie és culpable fins que no es demostrï el contrari»

Harold A. Mooney és una de les personalitats més rellevants a tot el món en el coneixement de les plantes i la seva relació amb els ecosistemes. Des del 1968 treballa a la Universitat de Stanford, a prop de San Francisco. Actualment està compromès en la recerca de l'impacte del canvi global en la biodiversitat i treballa en el projecte anomenat IBOY, sigla, en anglès, de l'Any Internacional d'Observació de la Biodiversitat. A part dels nombrosos premis rebuts i d'una obra remarcable, formada per 350 llibres i articles de recerca, destaca la seva tasca com a editor de publicacions clau, com «Global Change Biology», «Trends in Ecology and Evolution» o «Bioscience», entre moltes altres. Recentment ha estat a Barcelona per participar en la Conferència sobre el Canvi Global.

— Fins a quin punt el canvi global està influint sobre la biosfera?

No hi ha cap dubte que el canvi global té efectes sobre la vida a la Terra. Alguns d'aquests efectes els veurem en el futur i alguns ja els estem veient ara mateix. El que definim com a canvi global no és només un canvi climàtic, sinó també un canvi biòtic. Pel que fa al canvi climàtic, hi ha hagut un escalfament global en les últimes dècades. No se sap amb tota seguretat si ha estat per l'acció dels sers humans —moltes persones dintre de la comunitat científica, entre els quals em compto, pensem que sí—. Pel que fa al canvi biòtic, ja tenim a la nostra disposició estudis que mostren l'efecte en la flora i la fauna d'aquest petit

canvi de temperatura en els últims, posem, 20 anys. On jo visc, a Califòrnia, alguns treballs han demostrat que, per exemple, les papallones s'han desplaçat significativament cap al nord i cap a les muntanyes, com correspon a un augment de

Això planteja el problema de com hem de tractar el paisatge en funció d'aquest canvi; concretament, en el cas de les reserves naturals i els parcs. És un assumpte per preocupar-se de debò, perquè, si pensem que podem preservar certes

"La majoria de dissenys de parcs han partit de la premissa que les coses no canviarien mai"

temperatura. El mateix fenomen s'ha observat en la distribució de certes poblacions marines.

— Però estariem parlant de certes redistribucions, i no d'un gran canvi...

El canvi climàtic encara no fa soroll, però n'estem començant a sentir els primers senyals audibles.

espècies en parcs, ens equivoquem. En certs indrets, si unes espècies han d'abandonar un hàbitat, pot ser que no tinguin enlloc on anar perquè els voltants estan plens d'humans. La majoria de dissenys de parcs han partit de la premissa que les coses no canviarien mai.

— Es refereix específicament als parcs naturals o nacionals o bé als parcs urbans?

A totes les tipologies. Podem protegir físicament un parc i els seus voltants, però no el podem protegir de la natura i d'un canvi de temperatura, siguin quins siguin les seves dimensions i el seu emplaçament.

— Quina és la seva opinió sobre les introduccions d'espècies?

Per una banda, la nostra societat depèn molt de la introducció de plantes de cultiu i de flors de jardí. Això ha passat des de fa segles, i moltes d'aquestes introduccions han tingut un paper molt important. Ara bé, algunes introduccions no han estat positives. Per saber el que cal fer necessitem molts coneixements. És l'única via per saber què hem de deixar entrar i què no. Les espècies invasives són un perill, constitueixen una gran amenaça per a altres espècies; la més important és que poden arribar a destruir el seu hàbitat. En el cas de les illes, això s'accentua, i hi ha nombrosos exemples d'illes on alguna espècie ha estat completament esborrada.

— Per tant, són una amenaça per a la biodiversitat?

Sense cap mena de dubte.

— Què podem fer per contrarestar-ho?

Fer servir la raó i la consciència i reconèixer l'abast del problema. Partint d'aquesta base, tenim moltes eines a l'abast. Ens agradi o no, nosaltres, els humans, som gestors de la Terra i ens hem de prendre la nostra feina més seriosament, cosa que, per cert, no fem. Una eina molt útil és procedir al revés que el món de la justícia; és a dir, que qualsevol introducció és culpable fins que no es demostrï el contrari. Per mi, aquesta és la clau.

— Quines són les causes de les invasions?

Hi ha diverses raons que expliquen l'increment del seu grau de penetració. Una seria que les possibilitats d'introduir tota mena de coses a dins d'un país —i, en això, hi incloem espècies foranes— s'han multiplicat a partir del transport i

del comerç internacionals. En segon lloc, el medi es torna més propici a acceptar invasions per la pressió de l'activitat humana. La combinació d'aquestes dues condicions —i, evidentment, donar l'oportunitat que la invasió tingui lloc— ho fa tot.

— Quin és el paper dels parcs i la jardineria urbana en aquest context?

Com ja he dit, som els gestors de la Terra. Per això tenim la capacitat de crear parcs de gran bellesa perquè en gaudeixi la societat i per afavorir la salut de les ciutats. Però, reprenent el fil de les invasions, no em puc estar de dir que aquesta activitat aparentment dolça pot amagar el fet que estem jugant amb foc. No passa res per jugar amb foc mentre tot està controlat, però, al meu país, una de les principals fonts d'invasions són les introduccions fetes a propòsit pels horticultors. Són espècies que s'han portat per la seva bellesa i perquè són valuoses per als nostres jardins. No estic parlant en contra de

tics, però també hi ha plantes que són molt atractives i que farien les mateixes funcions estètiques amb un estalvi considerable. Es tracta, bàsicament, d'un problema cultural.

— Un altre problema cultural amb conseqüències per a l'ambient és la ciutat extensa, amb el seu elevat consum d'un recurs tan valuós com és el sol.

És un fenomen característic dels Estats Units, però penso que està naixent una tendència a apartar-se d'aquest model i acostar-se al model europeu, que combina la concentració de gent en menor espai amb una preservació més gran del medi natural. De tota manera, la societat és molt complexa i hi ha moltes forces en joc. En un món ideal, i des d'un punt de vista estrictament ecològic, la concentració de la gent i els cinturons verds és un model molt bo, però hi ha altres factors a considerar. No es pot planificar tant, no es pot dir a la gent com ha de viure la seva vida.

"El canvi climàtic encara no fa soroll, però n'estem començant a sentir els primers senyals audibles"

la introducció de manera absoluta i tancada; només dic que cal anar molt amb compte i ser plenament conscients del que fem. És vital, perquè el material biològic es pot escapar fàcilment del nostre control, i, un cop això ha passat, tenim un problema que ens pot fer perdre un munt de diners, de temps i d'energia.

— És important fer servir espècies locals als espais enjardinats i als parcs?

Ho és. Primer, per protegir la biodiversitat, i, segon, perquè aquesta biodiversitat local està perfectament adaptada al clima del lloc, i això vol dir que no cal proporcionar quantitats extraordinàries d'aigua en la temporada seca o, en general, aportar recursos especials perquè aquestes espècies sobrevisquin i es desenvolupin. En determinades regions del meu país es gasten quantitats desmesurades d'aigua i fertilitzants per mantenir aquests jardins tan bo-

— Quina és la utilitat del verd urbà si alhora no es resolen els problemes de mobilitat, característics de la ciutat extensa, que aguditzen la contaminació?

Si no pensem en la necessitat que la gent té de ser lliure i de moure's, i en el fet que moure's els agrada, es pot dir que el vehicle de combustió interna ha estat una invenció terrible, perquè ha destruït la ciutat com a punt central de trobada. Però —hi insisteixo— no es pot parlar en aquests termes, no podem obligar la gent. Això no treu que s'hagi de millorar el transport públic. Amb un disseny correcte podríem aconseguir aquest equilibri entre necessitat de desplaçament i respecte ambiental. Al meu país, i especialment a Califòrnia, no s'hi ha pensat, en això, i ara potser ja és massa tard: el transport públic és molt limitat i tothom ja té cotxe. No hi veig cap solució, i hipoteca el futur d'aquest estat. ■